

БӨЛІМ: БИОЛОГИЯ

Топырақты өңдеу, егінді егу

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.12.2018СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/48715/

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

Оқыту: оқушылардың, яғни болашақ маманның жан-жақты дамуын, оның ой, іс-әрекетінде жүйелілік сипаттамаларының болуын қамтамасыз ету, тарауды қорытындылап, бекіту.

Дамыту: Ой-өрісін, кәсіби білімін, жұмысқа ынтасын, қабілетін.

Тәрбиелік: Ұқыптылыққа, сабырлылыққа, еңбексүйгіштікке баулу.

Сабақтың түрі: Бекіту сабағы

Сабақтың әдісі: Ойын, сайыс, сұрақ-жауап.

Пәнаралық байланыс: Тракторлар мен автомобильдер (I курс), агрономия негіздері (I курс), қазақ тілі мен әдебиеті (I курс).

Сабақтың көрнекілігі: Ауыл шаруашылығы машиналарының макеттері, сызба плакаттар, буклеттер, интерактивті тақта.

Сабақтың барысы

I. Ұйымдастыру бөлімі. Оқушыларды түгелдеу, оқу-құралдарын тексеру. Сабақтың түрі мен мақсатын хабарлау.

5.Үй тапсырмасы. Машиналар айтысы:(машиналардың артықшылығы мен кемшілігі).

6.Қорытынды.

Викториналық сұрақтар: «Бәйге».

Атқарылатын жұмысына қарай соқалар қалай жіктелінеді?

Жауабы:Жалпы және арнаулы жұмыс соқалары.

Корпус санына қарай соқалар қалай аталынады?

Жауабы: Бір, екі, үш, төрт, бес, алты, сегіз және тоғыз корпусты болып аталынады.

Тракторға тіркелуіне қарай соқалар қалай бөлінеді?

Жауабы: Тіркемелі, жартылай аспалы және аспалы.

Жалпы жұмысқа арналған соқалар топырақты қанша сантиметр тереңдікке дейін жыртады?

Жауабы: 27 см.

Соқа териясының негізін салушы кім?

Жауабы: Орыс ғалымы, академик В. П. Горячкин.

Сыдыра жыртқыштар топырақ түйіршігінің диаметрін қанша миллиметрге дейін ұсақтайды?

Жауабы: 50 миллиметр.

Сыдыра жыртқыштар қалай жіктеледі?

Жауабы: Дискілі және түренді.

Сыдыра жыртқыштар маркаларын ата?

Жауабы: ЛДГ-5, ЛДГ-10, ППЛ-10-25.

Сыдыра жыртқыштар арам шөптер мен өсімдік қалдықтарын қанша пайызға дейін кесе алады?

Жауабы: 100 пайызға дейін.

Тырмалар жұмыс органдарының құрылысына қарай қалай аталынады?

Жауабы: Тісті, серіппелі және дискілі.

Тырмаларды салмағына қарай неше топқа бөлуге болады?

Жауабы: Ауар, орта және жеңіл салмақты болып бөлінеді.

Тырма жердің бетін қанша сантиметр тереңдікке дейін қопсытады?

Жауабы: 3-4 см.

Нығыздауыштардың қандай түрлері бар?

Жауабы: Тегіс тісті, шығыршық тәрізді, тұтас және іші қуыс нығыздауыштар.

Қуыс нығыздауыштардың ішіне не толтырылады?

Жауабы: Су немесе құм.

Нығыздауышқа ұқсас геометриялық фигура?

Жауабы: Цилиндр.

Өңдеуіштер топырақ түйіршіктерінің диаметрін қанша миллиметрге дейін ұсақтайды?

Жауабы: 3 миллиметр.

Тегістеуіштің маркасы қандай?

Жауабы: ПА-3, МВ-6,0 тегістеуіштері.

Соқаны жырту тереңдігіне қарай қалай реттейді?

Жауабы: Тірек дөңгелегімен.

Түреннің пішіні қандай геометриялық фигураға ұқсайды?

Жауабы: Трапеция.

Тіркеуіштер қандай тракторларға агрегатталады?

Жауабы: ДТ-75М, Т-4А.

Өңдеуіштерді белгіленген тереңдікке қарай қалай реттейді?

Жауабы: Тереңдікті реттейтін механизм винтімен.

Тырманың өңдеу тереңдігін қалай реттейді?

Жауабы: Батареяның шабуыл бұрышын өзгерту арқылы реттейді.

Сыдыра жыртқыштың жырту тереңдігі қызметін атқарушы органы не?

Жауабы: Тіреуіш, доңғалақ

II. Жарыстың екінші турында машиналар құрылысымен танысамыз.

Соқаның негізгі жұмыс органдары: 1-дискілі пышақ, 2- шым аударғыш, 3- түрен, қайырма, жақтау (атыз тақтасы), 5- корпус.

Сыдыра жыртқыштың құрылысы: 1-рама, 2- екі оң жақ секциялары, 3-екі сол жақ секциялары, 4-брустар, 5-доңғалақтар, 6-гидробасқару механизмі, 7- тегістегіштер, 8- реттелетін төмендеткіштер.

Тырманың құрылысы: 1-рамаға байласқан металл брус түріндегі сүйретпе, 2-тісті брус, 3- көлбеулікті реттеу пышағы.

Нығыздауыштың құрылысы: 1-бір алдыңғы, екі артқы буыннан, 2-рамадан, 3- он үш дискіден, 4-осьтен, 5- тіркемеден, 6-жүгі бар жәшіктен.

Өңдеуіштің құрылысы:1-рамадан,2-тіркеу тетегі,3- доңғалақ,4- жұмыс органдарының тереңдігін реттейтін механизм.

Тегістеуіштің құрылысы:1-тартқыш арқалық, 2-ортаңғы секция, 4-тіреуіш доңғалақ, 5- гидроцилиндр, 6-гидрожүйе.

III.Жарыстың үшінші турында «Топырағын таппаған дән өнбейді» демекші егіншілік турасындағы мақал-мәтелдерге кезек береміз.

V1.Қорытынды. Мұндай дәстүрлі емес сабақтардың артықшылығы, қазіргі бәсекелестік заманда оқушылардың бір-бірімен бәсекеге түсіп, бір-бірінен озуға тырысып, білімдерін одан әрі шыңдай алады.Болашақ мамандарды даярлау барысында, дәстүрлі емес сабақтарды пайдаланудың маңызы зор. Себебі мұғалім сабаққа дайындалу сәтінде оның сабаққа деген қызығушылығы мен ізденісі арытып отырады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.